

V Bruseli 2. apríla 2024
(OR. en)

8419/24

**Medziinštitucionálny spis:
2024/0077(NLE)**

**POLCOM 133
FDI 39
ENER 164**

NÁVRH

Od:	Martine DEPREZOVÁ, riaditeľka, v zastúpení generálnej tajomníčky Európskej komisie
Dátum doručenia:	27. marca 2024
Komu:	Thérèse BLANCHETOVÁ, generálna tajomníčka Rady Európskej únie
Č. dok. Kom.:	COM(2024) 143 final
Predmet:	Návrh - ROZHODNUTIE RADY o čiastočnom pozastavení uplatňovania Zmluvy o energetickej charte medzi Európskym spoločenstvom pre atómovú energiu (Euratom) a každou právnickou osobou, ktorá je vlastnená alebo riadená občanmi alebo štátnymi príslušníkmi Ruskej federácie alebo Bieloruskej republiky, a každou investíciou v zmysle Zmluvy o energetickej charte, ktorá je investíciou investora Ruskej federácie alebo Bieloruskej republiky

Delegáciám v prílohe zasielame dokument COM(2024) 143 final.

Príloha: COM(2024) 143 final

EURÓPSKA
KOMISIA

V Bruseli 27. 3. 2024
COM(2024) 143 final

2024/0077 (NLE)

Návrh

ROZHODNUTIE RADY

o čiastočnom pozastavení uplatňovania Zmluvy o energetickej charte medzi Európskym spoločenstvom pre atómovú energiu (Euratom) a každou právnickou osobou, ktorá je vlastnená alebo riadená občanmi alebo štátnymi príslušníkmi Ruskej federácie alebo Bieloruskej republiky, a každou investíciou v zmysle Zmluvy o energetickej charte, ktorá je investíciou investora Ruskej federácie alebo Bieloruskej republiky

DÔVODOVÁ SPRÁVA

1. PREDMET NÁVRHU

Tento návrh sa týka rozhodnutia o čiastočnom pozastavení uplatňovania Zmluvy o energetickej charte medzi Euratomom a každou právnickou osobou, ktorá je vlastnená alebo riadená občanmi alebo štátnymi príslušníkmi Ruskej federácie alebo Bieloruskej republiky a ktorá nemá v oblasti zmluvnej strany, v ktorej je organizovaná, žiadne významné podnikateľské aktivity, ako aj každou investíciou v zmysle Zmluvy o energetickej charte, ktorá je investíciou investora Ruskej federácie alebo Bieloruskej republiky.

2. KONTEXT NÁVRHU

Zmluva o energetickej charte je mnohostranná obchodná a investičná dohoda, ktorá sa vzťahuje na energetický sektor. Bola podpísaná v roku 1994 a platnosť nadobudla v roku 1998. Zmluva o energetickej charte obsahuje ustanovenia o ochrane investícií, obchode a tranzite energetických materiálov a výrobkov, ako aj o mechanizmoch urovnávania sporov. V Zmluve o energetickej charte sa stanovuje aj rámec pre spoluprácu v oblasti energetiky medzi jej zmluvnými stranami. EÚ je zmluvnou stranou Zmluvy o energetickej charte¹ spolu s Euratomom, viacerými členskými štátmi, ako aj s Japonskom, so Švajčiarskom, s Tureckom a väčšinou krajín západného Balkánu a bývalého ZSSR s výnimkou Ruska² a Bieloruska³.

Podľa článku 17 ods. 1 Zmluvy o energetickej charte si každá zmluvná strana vyhradzuje právo odoprieť výhody vyplývajúce z časti III Zmluvy o energetickej charte právnickej osobe, ak občania alebo štátni príslušníci tretieho štátu vlastnia alebo riadia takýto subjekt a ak takýto subjekt nemá v oblasti zmluvnej strany, v ktorej je organizovaný, žiadne významné podnikateľské aktivity. Okrem toho si podľa článku 17 ods. 2 písm. b) Zmluvy o energetickej charte každá zmluvná strana vyhradzuje právo odoprieť výhody vyplývajúce z časti III Zmluvy o energetickej charte investícií, ak odopierajúca zmluvná strana potvrdí, že takáto investícia je investíciou investora tretieho štátu, s ktorým alebo voči ktorému odopierajúca zmluvná strana prijíma alebo zachováva opatrenia, ktoré: i) zakazujú transakcie s investormi tohto štátu, alebo ii) by boli porušené alebo obídnené, ak by výhody vyplývajúce z časti III Zmluvy o energetickej charte boli poskytnuté investorom tohto štátu alebo ich investíciám.

Európska únia od marca 2014 postupne ukladá sankcie voči Ruskej federácii. Spočiatku ich uložila v reakcii na protiprávnu anexiu Krymu a Sevastopola a zámernú destabilizáciu Ukrajiny. Dňa 23. februára 2022 svoje sankcie rozšírila. Išlo o reakciu na uznanie častí Doneckej a Luhanskej oblasti Ukrajiny, ktoré nie sú kontrolované vládou, a na nariadenie nasadiť do týchto častí ruské ozbrojené sily. Po 24. februári 2022 Európska únia svoje sankcie výrazne rozšírila v reakcii na vojenskú agresiu Ruska voči Ukrajine. Na sankčný zoznam doplnila veľký počet jednotlivcov a organizácií a prijala bezprecedentné opatrenia s cieľom oslabiť hospodársku základňu Ruska, pripraviť ho o kritické technológie a trhy a podstatne obmedziť jeho schopnosť viesť vojnu.

¹ Rozhodnutie Rady a Komisie 98/181/ES, ESUO, Euratom z 23. septembra 1997 o uzavretí Zmluvy o energetickej charte a Protokolu energetickej charty o energetickej účinnosti a súvisiacich environmentálnych aspektoch Európskymi spoločenstvami (Ú. v. ES L 69, 9.3.1998, s. 1 – 116).

² Na mimoriadnej Konferencii o Európskej energetickej charte, ktorá sa konala 24. júna 2022, bol Ruskej federácii odňatý štatút pozorovateľa.

³ Na mimoriadnej Konferencii o Európskej energetickej charte, ktorá sa konala 24. júna 2022, bol Bielorusku odňatý štatút pozorovateľa a zrušilo sa predbežné vykonávanie Zmluvy o energetickej charte s Bieloruskom.

Súčasne sa rozšíril aj sankčný režim EÚ voči Bieloruskej republike, keďže sa táto krajina zapojila do ruskej agresie proti Ukrajine. Tieto sankcie doplnili už existujúce sankcie voči Bieloruskej republike. Tento sankčný režim pozostáva z celého radu finančných, hospodárskych a obchodných opatrení.

Ruská federácia ani Bieloruská republika nie sú zmluvnými stranami Zmluvy o energetickej charte. Investori z týchto krajín by však mohli využiť spoločnosti usadené na území zmluvnej strany Zmluvy o energetickej charte na tvrdenie toho, že Euratom alebo jeho členské štáty nekonali v súlade s povinnosťami týkajúcimi sa ochrany investícií, ktoré vyplývajú zo Zmluvy o energetickej charte, a začať tak viesť proti Euratomu alebo jeho členským štátom konania na urovnávanie sporov medzi investorom a štátom.

Opatrenia Euratomu a opatrenia jeho členských štátov sa prijímajú v súlade so Zmluvou o energetickej charte, ako aj s ďalšími príslušnými dohodami a žaloby voči takýmto opatreniam sú v zmysle uplatniteľných nástrojov a všeobecného medzinárodného práva v každom prípade vylúčené. Napriek tomu by bolo vhodné prijať doplňujúce procesné kroky, aby sa zabránilo tomu, že sa budú viesť proti Euratomu alebo jeho členským štátom konania na urovnávanie sporov medzi investorom a štátom podľa Zmluvy o energetickej charte.

3. NAVRHOVANÉ OPATRENIA

Článok 17 Zmluvy o energetickej charte umožňuje zmluvným stranám odoprieť výhody, ktoré vyplývajú z ustanovení o ochrane investícií Zmluvy o energetickej charte, investorom z nezmluvných strán, ktorí sa snažia zneužiť Zmluvu o energetickej charte uplatňovaním investičných nárokov prostredníctvom schránkových spoločností alebo napadnutím opatrení, ktoré sa dotýkajú sankcií („odopretie výhod“).

Je vhodné uplatniť článok 17 ods. 1 Zmluvy o energetickej charte a odoprieť výhody vyplývajúce z časti III Zmluvy o energetickej charte každej právnickej osobe, ktorá je vlastnená alebo riadená občanmi alebo štátnymi príslušníkmi Ruskej federácie alebo Bieloruskej republiky a ktorá nemá v oblasti zmluvnej strany, v ktorej je organizovaná, žiadne významné podnikateľské aktivity. Rovnako je vhodné odoprieť tieto výhody akejkoľvek investícii v zmysle Zmluvy o energetickej charte, ktorá je investíciou investora Ruskej federácie alebo Bieloruskej republiky za okolností uvedených v článku 17 ods. 2 písm. b).

Odopretie výhod podľa článku 17 znamená čiastočné pozastavenie uplatňovania Zmluvy o energetickej charte a Komisia by ho mala vykonať vydaním verejného vyhlásenia v mene Euratomu a všetkých členských štátov, ktoré sú zmluvnými stranami Zmluvy o energetickej charte.

4. PRÁVNÝ ZÁKLAD

Zmluva o Euratome neobsahuje žiadne ustanovenie rovnocenné s článkom 218 ods. 9 ZFEÚ, pokiaľ ide o rozhodnutia Rady o pozastavení uplatňovania dohody. Ak sa má pozastaviť uplatňovanie dohody uzavretej Euratomom, ako je napríklad Zmluva o energetickej charte, uplatňujú sa postupy stanovené v článku 101 Zmluvy o Euratome.

V článku 101 ods. 1 Zmluvy o Euratome sa stanovuje, že: *„Spoločenstvo môže v rámci svojich právomocí vstupovať do záväzkov uzatváraním dohôd alebo zmlúv s tretím štátom, medzinárodnou organizáciou alebo štátnym príslušníkom tretieho štátu.“*

V článku 101 ods. 2 Zmluvy o Euratome sa stanovuje, že: *„Takéto dohody a zmluvy bude Komisia prerokúvať v súlade so smernicami Rady; uzatvárané budú Komisiou po obdržaní súhlasu Rady; táto sa uznáva kvalifikovanou väčšinou.“*

Uplatnenie článku 17 Zmluvy o energetickej charte povedie k čiastočnému pozastaveniu jej uplatňovania na investorov z Ruskej federácie a Bieloruskej republiky, konkrétne k pozastaveniu uplatňovania jej časti III o podpore a ochrane investícií. Právnym základom navrhovaného rozhodnutia je preto článok 101 ods. 2 Zmluvy o Euratome.

5. UVEREJNENIE PRIPRAVOVANÉHO AKTU

Keďže vyhlásením podľa článku 17 Zmluvy o energetickej charte sa pozastaví jej uplatňovanie Euratomom a všetkými členskými štátmi, ktoré sú zmluvnými stranami tejto zmluvy, je vhodné uverejniť ho v *Úradnom vestníku Európskej únie*.

Návrh

ROZHODNUTIE RADY

o čiastočnom pozastavení uplatňovania Zmluvy o energetickej charte medzi Európskym spoločenstvom pre atómovú energiu (Euratom) a každou právnickou osobou, ktorá je vlastnená alebo riadená občanmi alebo štátnymi príslušníkmi Ruskej federácie alebo Bieloruskej republiky, a každou investíciou v zmysle Zmluvy o energetickej charte, ktorá je investíciou investora Ruskej federácie alebo Bieloruskej republiky

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o založení Európskeho spoločenstva pre atómovú energiu, a najmä na jej článok 101 ods. 2,

so zreteľom na návrh Európskej komisie,

keďže:

- (1) Zmluva o energetickej charte (ďalej len „dohoda“) bola uzavretá Euratomom rozhodnutím Rady a Komisie 98/181/ES, ESUO, Euratom z 23. septembra 1997 o uzavretí Zmluvy o energetickej charte a Protokolu energetickej charty o energetickej účinnosti a súvisiacich environmentálnych aspektoch Európskymi spoločenstvami (Ú. v. ES L 69, 9.3.1998, s. 1 – 116) a nadobudla platnosť 16. apríla 1998.
- (2) Podľa článku 17 ods. 1 dohody si každá zmluvná strana vyhradzuje právo odoprieť výhody vyplývajúce z časti III dohody právnickej osobe, ak občania alebo štátni príslušníci tretieho štátu vlastnia alebo riadia takýto subjekt a ak takýto subjekt nemá v oblasti zmluvnej strany, v ktorej je organizovaný, žiadne významné podnikateľské aktivity.
- (3) Podľa článku 17 ods. 2 písm. b) dohody si každá zmluvná strana vyhradzuje právo odoprieť výhody vyplývajúce z časti III dohody investícií, ak odopierajúca zmluvná strana potvrdí, že takáto investícia je investíciou investora tretieho štátu, s ktorým alebo voči ktorému odopierajúca zmluvná strana prijíma alebo zachováva opatrenia, ktoré: i) zakazujú transakcie s investormi tohto štátu, alebo ii) by boli porušené alebo obídene, ak by výhody vyplývajúce z časti III dohody boli poskytnuté investorom tohto štátu alebo ich investíciám.
- (4) Únia postupne ukladala reštriktívne opatrenia (sankcie) voči Ruskej federácii, spočiatku v reakcii na protiprávnu anexiu Krymu a Sevastopola a zámernú destabilizáciu Ukrajiny. Únia svoje sankcie rozšírila v reakcii na uznanie častí Doneckej a Luhanskej oblasti Ukrajiny, ktoré nie sú kontrolované vládou, a na nariadenie nasadiť do týchto častí ruské ozbrojené sily. V reakcii na vojenskú agresiu Ruska voči Ukrajine ich výrazne rozšírila.
- (5) Súčasne Únia rozšírila aj sankčný režim voči Bielorusku, keďže sa táto krajina zapojila do ruskej agresie proti Ukrajine.
- (6) Ruská federácia ani Bieloruská republika nie sú zmluvnými stranami dohody. Investori z týchto krajín by sa však mohli pokúsiť využiť spoločnosti usadené na území zmluvnej strany dohody na tvrdenie toho, že Euratom alebo jeho členské štáty nekonali v súlade s povinnosťami týkajúcimi sa ochrany investícií, ktoré

vyplývajú zo Zmluvy o energetickej charte, a začať tak viesť proti Euratomu alebo jeho členským štátom konania na urovnávanie sporov medzi investorom a štátom.

- (7) Opatrenia Euratomu a opatrenia jeho členských štátov sa prijímajú v súlade so Zmluvou o energetickej charte, ako aj s ďalšími príslušnými dohodami a žaloby voči takýmto opatreniam sú v zmysle uplatniteľných nástrojov a všeobecného medzinárodného práva v každom prípade vylúčené. Napriek tomu by bolo vhodné prijať doplňujúce procesné kroky, aby sa zabránilo tomu, že sa budú viesť proti Euratomu alebo jeho členským štátom konania na urovnávanie sporov medzi investorom a štátom podľa Zmluvy o energetickej charte.
- (8) Článok 17 dohody umožňuje zmluvným stranám, aby odopreli výhody vyplývajúce z ustanovení dohody, ktoré sa týkajú ochrany investícií, investorom z nezmluvných strán, ktorí sa snažia zneužiť dohodu uplatňovaním investičných nárokov v už spomínaných situáciách („odopretie výhod“).
- (9) Je vhodné uplatniť článok 17 ods. 1 dohody v súvislosti s každou právnickou osobou, ktorá je vlastnená alebo riadená občanmi alebo štátnymi príslušníkmi Ruskej federácie alebo Bieloruskej republiky a ktorá nemá v oblasti zmluvnej strany, v ktorej je organizovaná, žiadne významné podnikateľské aktivity. Rovnako je vhodné uplatniť článok 17 ods. 2 písm. b) v súvislosti s akoukoľvek investíciou v zmysle dohody, ktorá je investíciou investora Ruskej federácie alebo Bieloruskej republiky za okolností opísaných v uvedenom ustanovení.
- (10) Odopretie výhod podľa článku 17 dohody znamená čiastočné pozastavenie uplatňovania dohody a Komisia by ho mala vykonať vydaním verejného vyhlásenia v mene Euratomu a všetkých členských štátov, ktoré sú zmluvnými stranami dohody, uvedeného v prílohe k tomuto rozhodnutiu,

PRIJALA TOTO ROZHODNUTIE:

Článok 1

1. Týmto sa schvaľuje, aby Európske spoločenstvo pre atómovú energiu odoprelo podľa článku 17 ods. 1 Zmluvy o energetickej charte výhody vyplývajúce z časti III tejto dohody každej právnickej osobe, ktorá je vlastnená alebo riadená občanmi alebo štátnymi príslušníkmi Ruskej federácie alebo Bieloruskej republiky a ktorá nemá v oblasti zmluvnej strany, v ktorej je organizovaná, žiadne významné podnikateľské aktivity.
2. Týmto sa schvaľuje, aby Európske spoločenstvo pre atómovú energiu odoprelo podľa článku 17 ods. 2 písm. b) Zmluvy o energetickej charte výhody vyplývajúce z časti III tejto dohody každej investícii investora Ruskej federácie alebo Bieloruskej republiky za okolností opísaných v uvedenom ustanovení.

Článok 2

Týmto sa schvaľuje, aby Komisia vydala vyhlásenie uvedené v prílohe.

Článok 3

Toto rozhodnutie je určené Komisii.

V Bruseli

*Za Radu
predseda/predsedníčka*